

Н. Ф. Зайченко,*канд. філол. наук, проф.,**Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури,
професор кафедри іноземних мов;***О. Л. Паламарчук,***канд. філол. наук, проф.,**Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
завідувач кафедри слов'янської філології*

ПИСЬМЕННИЦЬКІ АНТРОПОНІМИ В АСПЕКТІ ПРЕЦЕДЕНТНОСТІ ТА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ

Статтю присвячено розгляду специфічного розряду антропонімікону – власних імен прецедентних особистостей зі світу української та російської класичної літератури, об'єднаних робочим терміном «письменницькі антропоніми». Проаналізовано різні підходи до визначення їх структурно-семантичного статусу в арсеналі інших прецедентних феноменів, літературних антропонімів зокрема. Систематизовано й охарактеризовано основні функції цих одиниць у сучасному українському та російському художньо-літературному дискурсі та особливості реалізації їх прагматично-оцінного потенціалу в новому соціокультурному контексті.

Ключові слова: мовний знак культури, письменницький антропонім, літературна ономастика, прецедентність, актуалізація, інтертекстуальність.

У сучасній лінгвістиці антропоніми вивчаються в межах різних напрямів: граматичного, структурно-семантичного, соціолінгвістичного, ономастичного, лінгвокультурологічного, когнітивно-дискурсивного та ін. Цим значною мірою спричиняється існування в науковій літературі різних термінів щодо одного й того ж об'єкту вивчення. Не є винятком з цього і власні імена авторів прецедентних творів (письменників, поетів, драматургів), які ми об'єднали робочим терміном «письменницькі антропоніми» (далі – ПА), аби відмежувати їх від пов'язаного з ними поняття «літературні антропоніми» – власні імена персонажів літературних творів. Дослідження цього розряду онімів має давню традицію, яка започаткована

Ю. О. Карпенком у його відомих працях з літературної ономастики і яка плідно продовжується в роботах українських науковців останніх двох-трьох десятиліть (Л. Белей, Н. Бербер, О. Горбач, Г. Лукаш, В. Калінкін, Г. Касим, Т. Космеда, М. Мельник, Т. Олійник, О. Переломова, О. Селіванова, Г. Сюта та ін.).

Варто додати, що обидва розряди антропонімів – і літературні, і письменницькі – є вербалізованими репрезентантами культурних концептів, що в різний спосіб формують разом з іншими культуромісткими одиницями мовну картину світу представників певної лінгвокультурної спільноти. Прикметною ознакою сучасних досліджень є увага до питань функціонування літературних антропонімів у різних дискурсах мовлення і жанрах літератури, зокрема, масової, а також у мас-медійних засобах, соціальних мережах. Власні імена прецедентних особистостей – «творців» імен персонажів – у таких розвідках розглядаються побіжно і, наскільки нам відомо, дотепер не були об'єктом окремого дослідження.

Актуальність нашої розвідки визначається, таким чином, важливою роллю у формуванні національномовної картини світу літератури – особливого інструменту збереження і трансляції міжпоколінної культурної пам'яті та необхідністю висвітлення особливостей функціонування одного з центральних розрядів антропоніміки у сучасному соціокультурному контексті. Тема дослідження актуалізована також сталим інтересом учених до проблем літературної ономастики, дискусійністю поглядів на визначення статусу та функціональних характеристик письменницьких антропонімів в аспекті прецедентності та інтертекстуальності.

Метою роботи є уточнення статусу письменницьких антропонімів в арсеналі інших прецедентних феноменів і з'ясування особливостей їх функціонування у вторинному тексті. Досягнення окресленої мети забезпечується виконанням таких **завдань**: 1. Проаналізувати існуючі в сучасних лінгвістичних парадигмах точки зору на місце ПА серед інших прецедентних феноменів і, зокрема, текстовий статус цих одиниць; 2. З'ясувати способи їх транспонування до тексту та механізми семантичного і конотативно-прагматичного варіювання; 3. Систематизувати та охарактеризувати основні функції цих одиниць, а також особливості реалізації їх прагматично-оцінного потенціалу.

Об'єкт дослідження – власні імена прецедентних особистостей зі світу української та російської літератури.

Предмет розвідки складають структурно-семантичні та функціонально-прагматичні характеристики ПА крізь призму прецедентності та інтертекстуальності.

Методи роботи. Основним методом, використаним у розвідці, є описовий (дескриптивний) метод, що включає методики лінгвістичного спостереження і класифікації, а також прийоми контекстуального аналізу.

Наукова новизна полягає у виборі об'єкту дослідження і в новому ракурсі висвітлення одного з важливих розрядів власних імен у контексті сучасних лінгвістичних парадигм.

Теоретичне значення нашої розвідки ми вбачаємо в уточненні деяких дискусійних питань термінологічного позначення прецедентних власних імен, джерелом яких є класична література. Отримані результати можуть бути використані в практиці аналізу конкретних літературних творів.

Виклад основних результатів дослідження. Власні імена прецедентних особистостей зі світу культури, поряд із літературними антропонімами – прецедентними персонажами їхніх творів, виступають важливою складовою «культурної пам'яті» носіїв мови, їхнього фонду облігаторних знань. У цій своїй

сутності вони розглядаються як фоново-конотативні лексеми (Є. Верещагін, В. Костомаров), прикметною особливістю яких є динамічність, зміни в лексичному фоні, що спричинюють можливість трансформації їх конотативно-прагматичного потенціалу. В ономастичних дослідженнях власні прецедентні імена дістали назву «конотативних онімів», «конотонімів». Як експоненти культурного знання ПА розглядаються в арсеналі мовних знаків культури, лінгвокультурем. Співвідносячись у ментальному плані з культурними концептами, вони несуть з собою енциклопедичні, емотивно-оцінні та естетичні уявлення про носія такого імені (В. Воробйов, Д. Гудков, В. Карасик, В. Красних, О. Левченко, О. Селіванова та ін.)

«Літературоцентризм національної свідомості» [8, с. 51] є спільною рисою української та російської лінгвокультур. Прізвища найяскравіших представників «красного письменства» набувають статусу імен-символів, своєрідних лінгвокультурних універсалій. Важливо наголосити у цьому зв'язку, що конотації «великий поет», «славетний письменник» і под. є характерними для будь-якої лінгвокультури, але для вираження цього значення представники кожного лінгвосоціуму послуговуються національними референтно однозначними іменами. В українській і російській культурі такими іменами є, безперечно, Тарас Шевченко і Олександр Пушкін – вербалізовані «згустки культурного середовища у свідомості людини» [11, с. 42].

Прецедентність письменницьких антропонімів не підлягає сумніву, про що свідчить одностайне визначення їх як «прецедентних антропонімів». Натомість, «немає однозначного розуміння, на що слід більше звертати увагу: на факт використання даної мовленнєвої конструкції чи структурний статус даної одиниці як тексту. У першому випадку проблематичним залишається включення чи невключення в поняття прецедентного *тексту* одиниць з формальними ознаками *слова*» (виділення наше – Н.З., О.П.) [7, с. 31]. У цьому зв'язку доречно наголосити, що свого часу Ю. Караулов, класифікуючи прецедентні феномени, до текстів зараховував цитати, назву тексту, *ім'я автора* чи персонажа (виділення наше – Н.З., О.П.) [4, с. 216–218]. У працях сучасних дослідників спостерігається розбіжність думок щодо цього: прецедентні власні імена (і письменницькі, і літературні антропоніми) зараховують або до прецедентних імен [6, с. 7], або ж кваліфікують їх як специфічний «точковий» (точечный – в оригіналі) текст [13, с. 78]. Ми поділяємо цю останню точку зору, визначаючи прецедентне власне ім'я письменника як «сконденсований, згорнутий текст», який можна, щоправда, з деякими застереженнями, розглядати як претекст у його взаємозв'язку із вторинним текстом.

У сучасних дослідженнях з проблем функціонування ПА як інтертекстуальних одиниць розрізняють два види їх уживання: формальний (механічний) і змістово-смысловий, що має на меті повідомити про якийсь зміст чи спровокувати виникнення якогось смислу, найчастіше – емоційно-оцінного характеру [7, с. 32]. Особливості функціонування ПА у різних мовленнєвих дискурсах та літературних жанрах визначаються низкою об'єктивних (інтра- та екстралінгвістичних) і суб'єктивних факторів. Щодо перших – варто наголосити на властивій ПА тенденції до саморозвитку, динамічності їх лексичного фону. Не менш важливим у цьому плані є їх мовний статус потенціальних одиниць, здатність актуалізувати у мовленні різні компоненти свого значення. Об'єктивним екстралінгвістичним чинником виступають кардинальні зміни в соціокультурному контексті останніх трьох десятиліть на пострадянському просторі. Суб'єктивний фактор виявляється в авторських, індивідуально-особистісних пріоритетах у відборі конкретних ПА до власного твору та їх прагматично-оцінній інтерпретації. У цій своїй сутності вони є «інтертекстуальними

знаками, що зберігають і передають індивідуальні знання «для себе», соціальні знання для соціуму, а також культурні знання» [10, с. 14].

Свого часу Ю. Караулов слушно зауважив, що мовна особистість, використовуючи у своєму дискурсі ПТ, керується різними параметрами: «Вони можуть бути або з боку порушених у ньому проблем, або з боку своїх естетичних характеристик, або як джерело схожих ситуацій, або ж як зразок для наслідування чи антизразок і т. п.» [4, с. 219]. Додамо до цього ще один мотиваційний параметр – адресність, що передбачає спільність аперцепційних баз автора і читача. Цей «мотиватор» набуває особливої ваги зі збільшенням числа представників обох лінгвоспільнот (і української, і російської), «не обремененных бременем культуры» (Д. С. Лихачев), а відтак, помітною переорієнтацією читацьких смаків. Починаючи з 90-х років минулого століття, спостерігається своєрідна експансія масової літератури і як результат – розширення меж вивчення художнього дискурсу».

Повертаючись до питань функціонування письменницьких антропонімів як інтертекстуальних одиниць, наголосимо передусім на особливостях їх уведення до вторинного тексту. Розглядаючи названі вище способи введення ПА до тексту (формальний і змістово-смісловий), вкажемо на різний характер прояву інтертекстуальності в конкретних дискурсах писемного мовлення і жанрах літератури – класики, белетристики та масової літератури. Досліджуючи ці проблеми, Н. Зубакова, зокрема, наголошує на тому, що в сучасній російській белетристиці, представленій іменами П. Дашкової, В. Токаревої, Л. Улицької та ін., «за допомогою міжтекстових зв'язків створюється поглиблене розуміння художнього тексту..., читач виходить за рамки контексту твору, долучаючись до вертикального контексту історико-філологічних знань через ужиті автором інтертекстеми... У масовій літературі інтерконтекстуальна комунікація здійснюється не завжди» [3, с. 10]. Прикладом такої масової літератури (чтива, «ширпотреба» – в оригіналі) є, на її думку, іронічні детективи О. Арсенєвої, Н. Александрової, Д. Донцової, Т. Устинової та ін. У словесній площині таких творів прізвища славетних письменників уживаються переважно в денотативному значенні і найчастіше виконують ідентифікаційну й еталонну функції. Наведемо приклад такого вживання з детективної повісті Д. Донцової «Небо в рублях»: «Пушкин, Лермонтов, Толстой и Достоевский Литературный институт не заканчивали и на писателя не учились. Ничего хитрого нет. Начиная, придумай историю. У тебя талант, я знаю» [3, с. 157]. У цьому контексті імена російських письменників реалізують номінативно-характеризуючу й еталонну функції, вони виступають символом класика взагалі, еталоном літературної майстерності.

Особливості реалізації функціонального потенціалу ПА в іншому жанрі масової літератури – сатирично-гумористичному – визначаються низкою факторів: а) переважанням прагматично-оцінної спрямованості; б) властивою цьому жанру сукупністю стилістичних прийомів і образно-виражальних засобів; в) механізмами включення ПА до вторинного тексту відповідно до їх структурного статусу; г) вибірковістю використання цих текстових компонентів та їх індивідуально-авторським переосмисленням з огляду на сучасні реалії.

О. С. Горбач, досліджуючи ономастикон українських сатирично-гумористичних текстів кінця ХХ – початку ХХІ ст. [1], наводить виразні приклади використання прецедентних власних імен письменників (вони розглядаються як розряд «художньо-літературних антропонімів») у творах В. Даниленка, І. Карпи, М. Матіос, А. Санченка та ін. Аналіз ілюстративного матеріалу дозволяє зробити деякі узагальнення з точки зору завдань нашої розвідки.

У текстовій площині сатирично-гумористичних творів ПА фігурують в обох різновидах значення: у прямому – як власні імена реальних особистостей, і як трансантропоніми, в т. ч. структурно трансформовані. У першому випадку ПА включаються до метафоричних чи навіть алегоричних сюжетів, формуючи іронічно-комічне, пародійне, а часом, і саркастичне забарвлення цілісного тексту. Через прийом шаржування, як зазначає О. Горбач, створюються карикатури, що оживають у творі: «Сковорода очима пантеїста подивився в дерев'яні ночви, де з хроном у роті лежало печене поросся («дійство» відбувається у письменницькому кафе «Еней» – Н.З., О.П.), Котляревський гарцював через зали... Григорій Савич хапав ротом повітря..., його біла трясця і зовсім недоречно напала гикавка... В екстазі Шевченко не помітив, як до зали зайшли Тургенєв з Марко Вовчок... Ліна Костенко їла марципани...» [1, с. 114]. Виразною рисою цього і подібних йому контекстів є іронічно-комічна, пародійна інтонація, своєрідне «приземлення» реальних особистостей, авторів хрестоматійних зі спільного донедавна для носіїв української і російської мови фонду облігаторних знань. У ширшому плані подібні явища науковці визначають як прояви «агресивних десакралізаційних процесів постмодерної рецепції» [12, с. 175], з чим не можна не погодитися. Подібні тенденції спостерігаються і при використанні ПА в денотативно переорієнтованому значенні – як імен вигаданих персонажів творів, що відображають сучасну автору дійсність. Так, у романі А. Санченка «Нариси бурси» (назва, певно, нав'язана класичним твором російського письменника Г. Помяловського «Очерки бурсь») курсанти мають промовисті імена: Микола Гоголь, Сковорода, Квітка, Основ'яненко, Максимко з Горького, Михайло з Вешняків та ін. [1, с. 175]. Що стосується письменницького антропоніма Пушкін, то, крім зазначених способів його транспонування в текст масової літератури, нашу увагу привернули також факти використання антропоніма з іншим значенням. Узагальнене сприйняття цієї знакової для російської літератури особистості сконцентровано у відомому вислові Аполона Григор'єва з його літературно-критичної статті 1859 року, фрагмент з якої наводимо нижче: «А Пушкин наше все... Это наш самобытный тип, единственный цельный гений... не только в мире художественных и нравственных сочувствий... Пушкин есть первый и полный представитель нашей физиономии» [2]. Вираз *Пушкин наше все* перетворився на прецедентний текст і дотепер залишається своєрідним національно-культурним кодом. З плином часу це референтно однозначне ім'я отримало різні конотації, і в мовній свідомості носіїв російської лінгвокультури закріпилося із супутними смисловими відтінками «хтось невідомий», «хтось» [9, с. 57]. Ці обидва значення представлені, більшою чи меншою мірою, і в масовій свідомості представників української лінгвоспільноти, свідченням чого може слугувати використання імені Пушкін в оповіданні Ірени Карпи «Чорний день», уривки з якого наводимо нижче: (1) «А драпіровку кому лишив? Пушкіну? На чорний день?» (зауваження вчительки школярці на уроці малювання – Н.З., О.П.); (2) «Пушкін, бідний російський поет зринав у побуті західноукраїнських пересічних споживачів значно частіше, ніж того могли сподіватися інтелігентні апологети «їхнього всього» в Росії. Пушкін у нас мив тарілки, робив домашню з алгебри, сапав грядки і просто виконував усе те, що нормальній дитині було виконувати в падло»; (3) «Так от. Про Пушкіна ми з сестрою думали тільки тоді, коли він зринав із татових вуст: «А взуття хто поскладає – Пушкін?» Ми уявляли собі, як чорні бакенбарди пораються у нас в коридорі. Але скільки не зітхай, бакенбарди самі не з'являться...» [5, с. 122–123].

Як бачимо, функціональною домінантою ПА Пушкін у всіх текстових фрагментах є значення 'хтось інший', причому в третьому уривку актуалізується

фонова інформація за допомогою диференційної ознаки «чорні бакенбарди». Безперечний інтерес для дослідження має також використаний у другому уривку, поряд із ПА, структурно і семантично трансформований прецедентний текст «їхне все», що відсилає ерудованого читача до оригінального вислову «Пушкін – наше все». На нашу думку, вказані прецедентні феномени можуть стати об'єктом окремого висвітлення, принаймні, у двох вимірах: а) як філологічні відношення текстів *свого* і *чужого* в аспекті засобів інтертекстуальності; б) як експоненти діалогу культур, який, за різних умов, може варіюватися від ототожнення до дистанціювання і, зрештою, до відторгнення, неприйняття фактів іншої культури на тлі рідної.

Висновки і перспективи дослідження. Результати нашого дослідження дають підстави зробити такі попередні висновки щодо розв'язання окреслених у ньому завдань.

У системно-класифікаційному плані власні імена прецедентних особистостей зі світу «класична література» набувають термінологічної визначеності залежно від включення їх як об'єкту висвітлення до певних лінгвістичних парадигм. У процесі розгляду аналізованих одиниць в аспекті прецедентності обґрунтована доцільність виокремлення власних імен письменників-класиків (письменницьких антропонімів) в один із розрядів літературної ономастики поряд з її традиційним об'єктом – літературними антропонімами.

На основі аналізу існуючих в літературі думок щодо структурного статусу власних імен серед інших прецедентних феноменів ми дійшли висновку про можливість включення письменницьких антропонімів – одиниць із формальними ознаками слова – до поняття «текст», визначивши його як «згорнутий», текст.

В аспекті інтертекстуальності ПА можуть (з деякими застереженнями) розглядатися як претексти, своєрідні текстові одиниці – інтертекстеми, які в різний спосіб транспонуються у вторинний текст. Відбір, способи, прийоми їх використання, механізми інформативно-змістової, семантичної, конотативно-емотивної та прагматично-оцінної актуалізації детермінуються авторським задумом, типом дискурсу, жанром літературного твору та когнітивно-комунікативними потребами автора твору як мовної особистості. Місце, роль і особливості функціонування ПА в художньому дискурсі вирізняються суттєвою специфікою, що зумовлюється різними чинниками, в тому числі а) різновидом художнього дискурсу – класична література, белетристика, масова література; б) способом уведення ПА до тексту, зумовленим функціонально-стильовими особливостями і системою стилістичних засобів; в) структурно-семантичним статусом аналізованих одиниць – як референтно однозначних чи денотативно-переорієнтованих; г) кількісними та якісними змінами у прецедентному універсумі, а також у спільному донедавна фонді фонових знань представників української та російської лінгвокультур.

Література

1. Горбач О. С. Ономастикон сатирично-гумористичних текстів кінця ХХ – початку ХХІ ст. : дис... канд. філол. наук:10.02.01. Кам'янець-Подільський, 2017. 243 с.
2. Григорьев А. А. Взгляд на русскую литературу со смерти Пушкина (1859). Апология почвенности / составление и комментарии А. В. Белова. М. : Институт русского языка, 2008. Режим доступа : www.rusinst.ru/docs/books/A.Grigoriev - Apologiya.pochv.pdf
3. Зубакова Н. В. Типологические и функциональные характеристики интертекстом в произведениях современной массовой литературы и беллетристики :

дис.... канд. филол. наук. Режим доступа : dekanat. bsu.edu.ru /f/php/1/disser/filledisser/891_Dissertaciya Zubakova/pdf/ Zubakova N. V. Typological and functional characteristics of intertext in the works of morder mass literature.

4. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. М. : Наука, 1987. 261 с.

5. Карпа Ирена. Цукерки, фрукти і ковбаси. 1. Чорний день / Декамерон українських прозаїків останніх десяти років : збірка / укладання та післямова С. Жадана. Харків : Книжковий клуб «КСД», 2010. С. 121–144.

6. Красных В. В. Система прецедентных феноменов в контексте современных исследований / Язык. Сознание. Коммуникация : сборник статей. М. : Филология, 1997. Вып. 2. С. 5–12.

7. Лецак С. Статус прецедентного текста в функционально-прагматической перспективе / Функциональная лингвистика: сборник научных трудов. Т. 2. Симферополь, 2010. С. 31–33.

8. Нахимова Е. А. Прецедентные имена в массовой коммуникации. Екатеринбург, 2007. 207 с.

9. Отин Е. С. Коннотативные онимы и их производные в историко-этимологическом словаре русского языка / Вопросы языкознания, 2003. № 2. С. 55–72.

10. Ревзина О. Г. Лингвистика XXI века: на путях к целостности теории языка / Критика и семиотика. Вып. 7. Новосибирск, 2004. С. 11–20.

11. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры: Опыт исследования. М. : Языки русской культуры, 1997. 824 с.

12. Тарнашинська Л. Шевченко як духовна призма українського шістдесятництва. Současná ukrajinistika. Problémy jazyka, literatury a kultury. Sb. vědeckých článků. Olomouc, 2014. s. 175–181.

13. Хлупина М. А. Прецедентное имя Солженицын в текстах С. Д. Довлатова / Вестник ЦГОУ. Серия «Русская филология», 2014. № 3. С. 74–78. Режим доступа : <https://www.vestnik-mgou.ru/Articled/Doc/7231>

Referenses

1. Gorbach, O. S. (2017), *Onomasticon of satiric and humor works on the edge of centuries, 20th to 21st* [*Onomastykon satyrychno-gumorystychnyx tekstiv kincyа XX – pochatku XXI st.*], Kamjanez-Podilskyj, 243 p.

2. Grigoriev, A. A. (2008), *A glance onto the Russian literature from the death of Pushkin (1859). Apologiya pochvennosti* [*Vzglyad na russkuyu literaturu so smerti Pushkina (1859). Apologiya pochvennosti*], The Institute of Russian language, M., pp. 184–284, Link: [www.rusinst.ru/docs/books/A.Grigoriev – Apologiya.pochv.pdf](http://www.rusinst.ru/docs/books/A.Grigoriev-Apologiya.pochv.pdf)

3. Zubakova, N. V., *Typological and functional characteristics of intertext in the works of modern mass literature* [*Tipologicheskie i funktsional'nye kharakteristiki intertekstem v proizvedeniyakh sovremennoy massovoy literatury i belletristiki*], Link: [dekanat.bsu.edu.ru /f/php/1/disser/filledisser/891_Dissertaciya Zubakova/pdf/](http://dekanat.bsu.edu.ru/f/php/1/disser/filledisser/891_Dissertaciya_Zubakova/pdf/)

4. Karaulov, J. N. (1987), *Russian language and language identity* [*Russkiy yazyk i yazykovaya lichnost'*], Nauka, M., 261 p.

5. Karpa, Irena (2010), *Sweets, fruits and sausages. 1. Black day, / Dekameron of Ukrainian authors in the last decade* [*Czuckerky, frukty i kovbasy. 1. Chornyj den`*], Afterword of S,Zhadan. Kharkiv, Books club “KDS” 2010, pp. 121–144.

6. Krasnyh, V. V. (1997), *System of precedent phenomena in the context of modern researches / Language. Conscience. Communication. Collected Works* [*Sistema*

pretsedentnykh fenomenov v kontekste sovremennykh issledovaniy], Filology, M., 2 edition, pp. 5–12.

7. Leshchak, S. (2010), *The status of the case text in a functional-pragmatic perspective. Functional Linguistics: Collected Works* [Status pretsedentnogo teksta v funktsional'no-pragmaticheskoy perspektive], T. 2, Simferopol, pp. 31–33.

8. Nahimova, E. A. (2007), *Case names in mass communication* [Pretsedentnye imena v massovoy kommunikatsii], Ekaterinburg, 207 p.

9. Otin, E. S. (2003), *Connotative onyms and their derivatives in the historical and etymological dictionary of the Russian language* [Konnotativnye onimy i ikh proizvodnye v istoriko-etimologicheskoy slovare russkogo yazyka], Questions of linguistics, № 2, pp. 55–72.

10. Revsina, O. G. (2004), *Linguistics of the XXI. century: on the way to the integrity of the theory of language* [Lingvistika XXI veka: na putyakh k tselostnosti teorii yazyka], Criticism and semiotics, Issue 7, Novosibirsk, pp. 11–20.

11. Stepanov, J. S. (1997), *Constants. Dictionary of Russian culture: Experience of research* [Konstanty. Slovar' russkoy kul'tury: Opyt issledovaniya], Languages of Russian culture, M., 824 p.

12. Tarnashinska, L. (2014), *Shevchenko as the spiritual prism of the Ukrainian sixties* [Shevchenko yak duxovna pryзма ukrayins`kogo shistdesyatnyctva], Současná ukrajinská. Problémy jazyka, literatury a kultury. Sb. vědeckých článků, Olomouc, pp. 175–181.

13. Hlupina, M. A. (2014), *The case name Solzhenitsyn in the texts of S. D. Dovlatov* [Pretsedentnoe imya Solzhenitsyn v tekstakh S.D.Dovlatova], Bulletin of TsGOU. Series "Russian philology", № 3. pp. 74–78, Link: [https://www.vestnik – mgou.ru/Articled/Doc/7231](https://www.vestnik-mgou.ru/Articled/Doc/7231)

Н. Ф. Зайченко,

*Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры,
кафедра иностранных языков;*

О. Л. Паламарчук,

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
зав.кафедры славянской филологии*

ПИСАТЕЛЬСКИЕ АНТРОПОНИМЫ В АСПЕКТЕ ПРЕЦЕДЕНТНОСТИ И ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТИ

Статья посвящена рассмотрению специфического разряда антропонимикона – собственных имен прецедентных личностей из мира украинской и русской классической литературы, объединенных рабочим термином “писательские антропонимы”. Проанализированы различные подходы к определению их структурно-семантического статуса в арсенале других прецедентных феноменов, в частности, литературных антропонимов. Систематизированы и охарактеризованы основные функции этих единиц в современном украинском и русском художественно-литературном дискурсе, а также особенности реализации их прагматически-оценочного потенциала в новом социокультурном контексте.

Ключевые слова: языковой знак культуры, писательский антропоним, литературная ономастика, прецедентность, актуализация, интертекстуальность.

N. F. Zaychenko,

*National Academy of Arts and Architecture,
Department of foreign languages;*

O. L. Palamarchuk,

*Taras Shevchenko Kyiv National University,
Department of Slavic philology*

WRITER'S ANTHROPNYMIES IN THE ASPEKT OF PRECEDENCE AND INTERTEXTUALITY

The article deals with one of the important aspects of linguistic signs of a culture – the case-law proper names of writers, united by the working term "writer's anthroponym" (WA). The purpose of the work is to clarify the status of this group of units in the arsenal of other precedent phenomena and to clarify the features of their functioning in the secondary text. The subject of the research is proper names of precedent personalities from the world of classical Ukrainian and Russian literature. The object of this research is to define structural-semantic and functional-pragmatic characteristics of WA in the context of precedence and intertextuality. The basic method of research is descriptive, using linguistic observation and systematization and methods of contextual analysis. Scientific novelty and the theoretical value of the work consist in the choice of the object of research and in the new approach to its illumination. Proceeding of special literature resulted in the conclusion of absence of a clear interpretation of precedent proper names of writers, in particular, in their relation to literary anthroponyms. Thus it appears vital to allocate an array of analyzed units into a separate category. This research covers various approaches of scholars to a structural / verbal and textual status of WA. It is recommended to approach an interpretation of these units as "condensed", "point texts", so to say as an intertextual unit. The analysis covers types, methods and tools of inclusion of such pretexts into secondary text, yielding in the mechanisms of their semantic, connotative background and pragmatically-estimated update. The influence of objective and subjective factors in this process is determined. It is especially emphasized that the high social determinism inherent in anthroponyms is reflected in the individual and author's interpretation of WA in the postmodern discourse, in particular, such features as benchmarking and axiological value. Well promising perspective appears to be a consideration of the peculiarities of the functioning of WA derivatives in various discourses of written speech.

Key words: linguistic sign of culture, writer's anthroponym, literary onomastics, precedent, updating, intertextuality.